

Suomi toisena kielenä-
oppilaan opiskelu Turun
normaalikoulussa

Yksikielinen

Kaksi-
kielinen

Moni-
kielinen

Kotikieli

Äidinkieli

Opiskelu-
kieli

Oma
kieli

SU2

Lähtö-
kieli

Väli-
kieli

Kohde-
kieli

SISÄLLYS:

SAATTEEKSI

SU2 VIRANOMAISEN NÄKÖKULMASTA

SU2-KIELEN OPPIMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT JA OPPIMISEN TUKEMINEN

SU2-OPPILAAN ARVIOINTI

Lähteet

Lisäluettavaa

Liitteet

**SUKAKSI, SUKKANA, SUKATTA, SUKALLA, VIHREÄNÄ SUKKANA, SUKALLE,
SUKKAAN, SUKASSA.....**

SAATTEEKSI

Käsissäsi on opas, jonka tavoitteena on helpottaa työtä Turun normaalikoulussa, kun luokassa on oppilas, jonka äidinkieli ei ole suomi. Oppaan laatimisen johtoajatukseksi on ollut myös helpottaa kaikkien Norssissa toimivien opettajien yhteistyötä SU2-oppilaan opetuksessa.

Kirja on tehty vilpittömässä ja innoittuneessa hengessä. Sen tarkoitus ei ole määrätä eikä osoitella vaan toimia yhtenä työkaluna muiden joukossa meille kaikille. Jos yksi tapa ei toimi, kokeile jotain toista!

Oppaan on laatinut Turun normaalikoulun SU2-työryhmä. Lukemisen helpottamiseksi tekstin sisässä ei ole lähdeviitteitä, vaan oppaan lopussa on lista käytetyistä lähteistä.

Kiitämme lämpimästi lehtori Heini-Maria Järvistä, lehtori Vuokko Kaartista, professori Annikki Koskensaloa ja professori Kirsti Siitosta arvokkaista ja paneutuvista kommentista.

SU2 VIRANOMAISEN NÄKÖKULMASTA

Kun oppilaan äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi, häntä koskevat erityisohjeet ja -määräykset. Seuraavaan on koottu niistä keskeiset.

Perusopetuksessa jokaisen oppilaan on saatava sellaista opetusta, joka vastaa hänen kykyjään. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opettajan velvollisuus on muokata opetusta ja opetusmateriaalia sellaiseksi, että myös SU2-oppilas voi oppia asian. SU2-oppilas voi myös opiskella kielitaidolleen sopivassa ryhmässä.

Koulun on tehtävä yhteistyötä kotien kanssa oppilaan opetuksen järjestämiseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yhteydenpitoon tilataan tarvittaessa mukaan tulkki.

Mikä on oppimisen tavoite?

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa SU2-opetuksen tavoite on, että oppilas saavuttaa perusopetuksen loppuun mennessä mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla (puhumisessa, kirjoittamisessa sekä puheen ja luetun ymmärtämisessä). Tavoitteena on myös, että oppilas pystyy opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen. Kielitaidon tavoite on ns. toiminnallinen kaksikielisyys: oppilas pystyy tilanteen mukaan toimimaan sekä äidinkielellään että suomen kielellä ja hän pystyy sujuvaan kirjalliseen ilmaisuun toisella näistä kielistä. Pohjimmiltaan tavoite on siis se, että oppilas pystyisi lopulta toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa itsenäisesti ja äidinkielisten kanssa tasaveroisesti.

Mitä opetussuunnitelma sanoo?

Valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaan suomea opetetaan kaikissa oppiaineissa. Tämä tarkoittaa sitä, että myös esimerkiksi biologian, historian, luonnontieteen jne. tunneilla olisi käsiteltävä kieliainesta, esimerkiksi sanastoa ja peruskäsitteitä. Opettajat ovat velvollisia tekemään tässä yhteistyötä. Suomea toisena kielenä oppivalle suomi on sekä oppimisen kohde että sen väline koko kouluajan.

Suomi toisena kielenä on joko kokonaan tai osittain oppiaine äidinkielen ja kirjallisuuden asemesta niille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame. Oppilaalla on siis oikeus tulla arvioituksi SU2-kielissä äidinkielen sijaan. Arvioinnissa käytetään apuna kielitaidon arvioinnin eurooppalaista viitekehystä (liite 3).

SU2-oppilaan opetuksen lähtökohtana on oppilaan kielitaito. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oppilas voi jäädä luokalleen parantamaan kielitaitoaan tai että oppilaan kielitaitoa vahvistetaan lisäopetuksella.

Kun opettaja arvioi oppilaan suomen kielen taidon äidinkielisten tasoiseksi kaikilla kielitaidon osa-alueilla, oppilas voi vaihtaa SU2-oppimäärän äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärään. Tällöin hänet arvioidaan kuten äidinkielisten oppilaat. Tässä, kuten kaikissa muissakin oppilaan opetusta koskevissa asioissa, on tehtävä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Miten opetus järjestetään?

Suomi toisena kielenä -opetus voidaan järjestää osana koulun opetusta ja/tai erillisten resurssien turvin.

Turun normaalikoulussa SU2-oppimäärän mukaista opetusta annetaan erillisissä SU2-ryhmissä tai äidinkielen opetukseen integroituna. Tällöin opettaja eriyttää oppiaineen oppilaalle sopivaksi. SU2-opetusta voidaan antaa myös tukiopetuksena tai erityisopetuksessa.

SU2-opetuksen kivijalka on kuitenkin jokaisen opettajan oman oppiaineen oppisisällön mukainen opetus ja eriyttäminen, esimerkiksi oppiaineelle tyypillisten tekstilajien, ilmaisutapojen tai sanaston avaaminen.

Perusopetuksen oppilas voi saada SU2-opetusta myös erikseen sovittujen muiden oppiaineiden tunneilla, esimerkiksi kyseisen oppiaineen sanastossa ja käsitteistössä. Jos hänet on vapautettu jonkin oppiaineen opetuksesta, hän voi näiden tuntien aikana saada lisäopetusta, joka tukee ja kehittää hänen opiskeluaan ja oppimistaan kaikissa oppiaineissa.

Mitä muuta tukea annetaan?

Osa SU2-oppilaista tarvitsee erityistukea opinnoissaan. Koulussamme näitä oppilaita tuetaan erityisopetuksen, tukiopetuksen, läksykerhon, oppilaanohjauksen ja omakielisten opettajien avulla. Oppilaalle voidaan laatia ns. oppimissuunnitelma, joka sisältää opinto-ohjelman, jossa huomioidaan oppilaan lähtötilanne ja kirjataan hänelle yksilölliset tavoitteet, sisällöt ja arviointi yleisopetuksen opetussuunnitelman mukaan.

Jos perusopetuksen oppilas tarvitsee yksilöllistetyn oppimäärän, hänelle laaditaan HOJKS eli henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

Maahanmuuttajien oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Äidinkielen opetuksella tuetaan oppilaan ajattelun sekä kielenkäyttötaitojen, itseilmaisun ja viestinnän kehittymistä, sosiaalisten suhteiden ja maailmankuvan muodostumista ja persoonallisuuden ehyttä kasvua. Yhdessä suomi toisena kielenä -opetuksen kanssa oppilaan oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan identiteettiä ja rakentaa pohjaa monikulttuurisuudelle ja toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Norssissa oman äidinkielen opetusta annetaan mm. alaniassa, arabiassa, bosniassa, kurdissa, somalissa, venäjässä ja vietnamissa.

Oman äidinkielen opetuksen tehtävänä on saada oppilaat kiinnostumaan omasta äidinkielestään, käyttämään ja kehittämään äidinkielen taitojaan perusopetuksen jälkeenkin sekä arvostamaan omaa taustaansa ja kulttuuriaan. Äidinkielen opetuksella edistetään oppilaan mahdollisuuksia opiskella täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita.

SU2-KIELEN OPPIMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT JA OPPIMISEN TUKEMINEN

Suomi toisena kielenä -oppimäärä eroaa tavoitteeltaan, sisällöltään ja arvioinniltaan suomi äidinkielenä -oppimäärästä. Opetuksen lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito, ei luokkaste, jolla hän opiskelee, sekä oppilaan kokonaistilanne, johon vaikuttavat mm. oppilaan ikä, elämänkaaren vaihe, biologinen kehitys, kielitaito, koulu- ja kokemustausta, oma äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika. Oppilaan persoonalliset luonteenpiirteet vaikuttavat myös oppimiseen. Suomea toisena kielenä opiskelevalla suomen kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline koko kouluajan. SU2 -oppimäärä otetaan huomioon kaikissa oppiaineissa.

MUISTILISTA

- oppitunnin rutiinit edesauttavat oppimista
- ota huomioon oppilaan istumapaikka luokassa
- täsmällinen ja siisti vihkotyöskentely tukee oppimista
- havainnollista, esitä sama asia useammalla tavalla
- jäsenetele, osoita selkeästi keskeiset kohdat
- aktivoi oppilaiden kielenkäyttöä
- opeta oppilaat kysymään
- ohjaa oppilaita keräämään listaa uusista sanoista ja käsitteistä
- käytä tarvittaessa ”selityslistaa” uusista vaikeista sanoista ja käsitteistä
- harkitse, minkälainen oppikirja on tarkoituksenmukaisin oppilaan kannalta
- käytä eriyttävää oheismateriaalia
- anna paljon malleja oikeista ja hyvistä suorituksista
- pyydä mahdollisuuksien mukaan avuksi oppilaan omakielistä opettajaa
- kertaa ja toista riittävän usein ja paljon
- selvitä, miten oppilas osaa puhua, lukea ja kirjoittaa omalla äidinkielellään
- muista kannustaa ja kehua oppilasta
- luokassa oleva työrauha edistää oppimista

1. Kuullun ymmärtäminen ja sen tukeminen

Kuullun ymmärtämisen tavoitteiden saavuttamista edistää, kun opettajan puhe on jäsenneiltyä ja sisältää sekä taukoja että sidesanoja.

MUISTILISTA

- lämmittele oppilaat kuuntelemaan suomen kieltä, kuuntelutehtävään ei voi siirtyä kylmiltään
- käytä sopivaa puhenopeutta ja artikuloi huolellisesti
- ota huomioon oppilaan suomen kielen taito
- käy ymmärtämiskysymykset läpi ja varmista, että tehtävänanto on ymmärretty
- tue kuuntelua tarvittaessa näkyvissä olevilla kuvilla tai sanoilla
- käytä paljon visuaalista tukea täydentämään puhetta
- kirjoita näkyviin tukisanoja, jotta muistiinpanojen tekeminen puheesta helpottuu
- jos kuuntelu on pitkä, jaa kuuntelu pienempiin osiin
- käy oikeat vastaukset läpi kuuntelun jälkeen
- sano oppilaan nimi ennen kysymystä, jotta hän voi paremmin valmistautua vastaamaan
- anna oppilaille riittävästi aikaa vastaamiseen

2. Puhuminen ja suullinen vuorovaikutus sekä niiden tukeminen

Puheen ymmärrettävyyteen vaikuttavat ääntäminen, puheen tempo ja sujuvuus sekä sanasto ja lauserakenteet.

MUISTILISTA

- huomioi, että puhutun kielen ja sen vastaanottamisen ominaispiirteet ovat erilaisia kuin kirjoitetun kielen
- keskustele ja kysele tutuista asioista
- tee helppoja kysymyksiä, yksi kysymys kerrallaan
- anna mahdollisuus puhua myös muiden oppilaiden kanssa
- käytä pari- ja ryhmätyötä, jolloin oppilas saa puhemalleja
- edellytä suullista osallistumista kaikilta oppilailta
- anna muille oppilaille mahdollisuus SU2-oppilaan auttamiseen
- selitä oudot sanat ja käsitteet
- anna selkeät työskentelyohjeet
- käytä konkreettista kieltä
- puhu yleiskieltä

3. Lukeminen ja sen tukeminen

Tavoitteena lukemaan oppimisessa on, että oppilas oppii käyttämään lukustrategioita hyvän lukijan tavoin. Opettaja ohjaa oppilaita toimimaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa, ennakoimaan lukemaansa (otsikoista, väliotsikoista, kuvista, tiivistelmistä jne.), etsimään tekstistä pääasioita ja tukisanoja sekä tekemään niiden pohjalta päätelmiä sekä käyttämään hyväkseen lauseyhteyttä..

MUISTILISTA

- kartoita, mitä ennakkotietoja tai uskomuksia oppilaalla on asiasta
- varmista, että oppilas ymmärtää pääasiat
- lukemaan oppimisen alkuvaiheissa ääneen lukeminen tukee usein ymmärtämistä
- mieti, mitkä yksityiskohdat ovat olennaisia kokonaisuuden kannalta
- anna oppilaalle tarvittaessa mahdollisuus kuulla tekstit luettuna
- ohjaa oppilasta etsimään tekstistä pääasioita ja tukisanoja
- ohjaa oppilasta tekemään johtopäätöksiä pääasioiden pohjalta
- hyödynnä Rembrandt-menetelmää:
  - tekstin lukeminen, outojen käsitteiden avaaminen
  - tapahtumien piirtäminen
  - tapahtumien selittäminen kaverille
- ohjaa oppilasta käyttämään oppikirjaa (sisällysluettelon, sanaston jne. käyttäminen)
- harkitse, mikä oppikirja on sopivin (huom! lähes kaikki oppikirjat on tehty suomenkielisille)
- käytä oman oppikirjan lisäksi eriyttäviä oheismateriaaleja
- käytä tarvittaessa sanalistoja ja sanakirjoja
- varmista, että oppilas tutustuu erilaisiin teksteihin (asiatekstit, kertomukset, sadut, hintalaput, juna-aikataulut, tuotteiden nimet, sähköposti jne.)
- opeta systemaattisesti sisällön kannalta olennaista sanavarastoa
- harjoitelkaa sanojen kaikenlaista ryhmittelyä
- taivuttakaa, johtakaa ja yhdistäkää sanoja oppilaiden ikä ja luokkataso huomioon ottaen
- muista, että oppilaan hyvä mekaaninen lukutaito ei välttämättä kerro hyvästä kielitaidosta ja luetun ymmärtämisestä

MITEN LUET OPPIKIRJAN KAPPALEEN?

1. Lue pääotsikko ja katso kuvat.
2. Mikä on tekstin aihe?
3. Mitä tiedät siitä jo nyt?
4. Lue väliotsikot, kuvat ja kuvatekstit. Mitä tietoja saat? Mitä tärkeitä sanoja löydät?
5. Lue tiivistelmät ja avainsanalistat.
6. Mitä tietoja saat? Mitä tärkeitä sanoja löydät?
7. Etsi tärkeät sanat ja niiden selitykset tekstistä.
8. Tee muistiinpanot.
9. Silmäile nopeasti koko teksti.
10. Täydennä muistiinpanoja.
11. Kerro tärkeimmät asiat ääneen.

4. Kirjoittaminen ja sen tukeminen

Kirjoittamisen taidot kehittyvät SU2-opetuksessa lukemisen kanssa vuorovaikutuksessa. Taitavaksi kirjoittajaksi kehittyy kuuntelemalla, puhumalla, lukemalla ja ymmärtämällä. Tavoitteena on päästä kuulemisesta ymmärtämiseen, ymmärtämisestä tuottamiseen.

MUISTILISTA

- käytä paljon perusharjoittelua
- etene kirjoittamisessa seuraavassa järjestyksessä: kirjain – tavu – sana – lause
- ohjaa oppilasta tarvittaessa tekemään ”omaa sanakirjaa” keskeisistä käsitteistä
- harjoittele kirjoittamaan monenlaisia tekstejä (asiatekstit, tarinat jne.)
- opeta sanelutehtävien avulla äänteiden keston kuuntelemista
korjataan virheellisesti kirjoitetut sanelut
- luovassa kirjoittamisessa kiinnitä huomiota virheettömän oikeinkirjoituksen lisäksi tekstin rakenteeseen, sanojen valintaan, sanavarastoon ja oikeakielisyyteen
- anna malli siitä, mitä erilaisia tehtäviä tehtäessä on ajateltava
miten kirjoitan oikean / hyvän vastauksen
hyvän ja heikon tekstin vertailu yhdessä
- opeta systemaattisella tavalla
kun tavat ovat tuttuja, pystyy heikommallakin kielitaidolla osallistumaan turvallisesti
- kiinnitä huomiota oppilaan käsialaan ja siistiin vihkotyöskentelyyn
- ohjaa oppilasta tarkistamaan
kirjainten tunnuksat
isot kirjaimet
lauseen lopetusmerkit: piste, kysymysmerkki tai huutomerkki
yhdyssanat
lainausmerkit
kokonaiset lauseet
äänteiden pituus (vokaaleissa ja konsonanteissa)
tavuttaminen
- anna oppilaalle riittävästi aikaa
- hyödynnä laajasti kirjoittamaan oppimisen menetelmiä, esimerkiksi saduttamista

Eriyttäminen

Eriyttämällä tarkoitetaan kaikkia niitä oppitunnilla tehtäviä toimenpiteitä, joilla yleisopetuksen opetussuunnitelmaan kuuluvaa oppiaineen sisältöä, muotoa, opetusmenetelmää tai havainnollistamistapaa varioidaan tai muokataan.

Oppilaiden erilainen oppimiskyky, -nopeus ja mahdolliset oppimisvaikeudet otetaan huomioon opetuksen yleistä järjestämistä koskevassa suunnittelussa. Oppilaan yksilöllisten oppimis-edellytysten turvaaminen saattaa edellyttää oppiaineen eriyttämistä.

Eriyttämisen tarkoituksena on huomioida yleisopetuksessa SU2-oppilaitten erilaisia oppimisedellytyksiä. Opettaja voi vaihdella oppimiseen ja opettamiseen käytettävää aikaa tai opetettavan aineksen laajuutta ja syvyyttä. Opetusmenetelmät ja/tai materiaalit voivat olla myös eriytettyjä. Oppimisympäristöä voi muokata joustavasti mm. oppilaiden ryhmittelyllä ja istumisjärjestyksillä.

Kaikessa opetuksessa pitää pyrkiä tarjoamaan oppilaalle mahdollisuuksia ymmärtää asia myös muun kuin kielen perusteella (eleet, TVT-materiaali, kuvasanakirjat jne.)

ERIYTTÄMINEN PÄHKINÄNKUORESSA:

- Tunnin jäsentely ja sen pääkohdat taululla auttavat seuraamista ja asioiden hahmottamista. Kerro pääkohdat myös suullisesti. Opetä, miten pääkohdat erotetaan sivuseikoista. Kerro myös, mihin edellä opittuun tunnin asia liittyy.
- Ota opetusta suunnitellessasi huomioon myös erilaiset oppimistyyliä (auditiivinen, visuaalinen ja kinesteettinen). Käytä opettamisen tukena kaikkia aistikanavia: Piirrä, näytä kuvia ja esineitä, käytä mielle- ja käsitekarttoja sekä toimintaa ja draamaa. Lue teksti ääneen oppilaille tai anna oppilaiden lukea.
- Anna oppilaille aikaa myös ajatella, jolloin asiat syventyvät ja sisäistyvät oppilaitten mielessä.
- Kerro oppilaille seuraavan tunnin aihe. Voit myös antaa siihen liittyvää materiaalia. Näin oppilaat voivat perehtyä tulevan aiheen keskeiseen käsitteistöön esim. sanakirjan avulla. Tällöin oppilaat pystyvät paremmin tunnilla keskittymään opetettavaan asiaan ja esittämään aiheeseen liittyviä kysymyksiä.
- Opetä oppilaat lukemaan oppikirjojen tiivistelmiä. Tarvittaessa laadi tiivistelmä itse. Joskus riittää, että oppilas hallitsee oppiaineen pääasiat. Käytä keskeisten käsitteiden avaamiseen riittävästi aikaa.
- Anna oppilaitten opettaa myös toisiaan, sillä muita opettamalla kaikki oppivat. Tarkista kuitenkin oppilaan tietojen oikeellisuus. Pyydä oppilaita laatimaan kysymyksiä toisilleen kirjan kappaleista, jotta näet, että oppilas on sisäistänyt asian. Rohkaise häntä tekemään kysymyksiä epäselvistä asioista.

- Opeta oppilas käyttämään omaa maailmantietoaan: kun tekstin saa kiinnittymään oppilaan kokemus- tai tunnemaailmaan, se avautuu hänelle paremmin ja samalla se tukee hänen muistiaan.
- Varo oppilaan nolaamista väorien vastausten kohdalla. Luo luokkaan positiivinen ilmapiiri, jotta oppilaat uskaltavat myös vastata väärin ja he rohkenevat tehdä yksinkertaisiakin kysymyksiä heille itselleen epäselvistä asioista.
- Varaa opetuksessasi oma aika pelkälle kuuntelulle ja oma aika muistiinpanojen tekemiselle. Oppilaan on vaikea keskittyä kahteen asiaan yhtä aikaa.
- Opeta oppilaille koulussa käytettävä tehtävänantokieli: määritä, merkitse, esitä, jäsennä, listaa, tulkitse, laadi, upota, pohdi, luettele, päättele, kirjoita, keksi, mieli, selitä, kerro, tee.
- Suosi lyhyitä lauseita, etsi synonyymeja, tee selviä kysymyksiä ja selitä vieraat sanat. Käytä tavallista kieltä. Opeta oppilas käyttämään lause- ja tekstiyhteyttä hyödykseen.
- Anna oppilaalle riittävästi aikaa vastata. Varaa nopeimmille lisätehtäviä.
- Suurissakin luokissa oppilaat voivat työskennellä yhdessä heterogeenisissä tai homogeenisissä pienryhmissä. Ryhmille voi antaa ryhmälle sopivat osatehtävät, ja näin koko luokka työskentelee saman ongelman parissa taitojensa mukaan.
- Päätä tunti niin, että kirjoitat läksyt taululle näkyviin. Varmista, että oppilas on merkinnyt läksyt. Anna tarvittaessa malli kotitehtävän tekemiseksi. SU2-oppilas ei aina hahmota pelkästään suullista selostetta.
- Tee tunnin lopussa lyhyt yhteenveto ja kertaa tunnilla opitut asiat. Aloita seuraava tunti yhteenvedolla opitusta.
- Ohjaa oppilas läksykerhoon tai auta läksyt alkuun.

Eriyttäminen kokeissa:

- anna riittävästi aikaa
- anna oppilaan pitää oppi- tai sanakirjaa mukana kokeessa
- anna oppilaan vastata tarvittaessa myös suullisesti
- näytä kysymykset oppilaalle kokeen alussa tai ennalta
- käytä samoja tehtävänantoja kuin tavallisestikin opetuksessa
- anna uusintamahdollisuus
- anna oppilaan ottaa omat muistilaput tai miellekartta mukaan kokeeseen
- anna oppilaan kirjoittaa vastaukset tietokoneella
- salli kokeitten suorittaminen tarvittaessa erityisopetuksessa ja/tai muussa pientilassa
- laadi koe niin, että helpot tehtävät ovat ensin, keskitason tehtävät sitten ja vaikeimmat tehtävät ovat viimeisinä
- laadi koe niin, että keskeisen oppiaineksen osaaminen näkyy
- lue tehtävien instruktio ääneen ja tarvittaessa tulkitse ne

Opettajan huoneentaulu

1. Puhu selkeästi.
2. Jäsentele puhettasi painottaen ja tauottaen.
3. Käytä ilmeitä ja eleitä sekä hyödynnä tilaa ja paikkaa.
4. Havainnollista käsitteitä.
5. Anna oppilaan puhua rauhassa virheitä korjaamatta.
6. Käytä toiminnan avulla oppimista.
7. Huolehdi siitä, että oppilaiden välille syntyy vuorovaikutusta.
8. Varmista eri tavoin, että oppilas on ymmärtänyt ohjeet ja opittavan asian.
9. Laita oppilaat käyttämään opittavaa käsitettä / asiaa monessa eri kontekstissa.
10. Anna oppijoille aikaa ja positiivista palautetta.

Eriyttäviä työtapoja:

Tehtävillä eriyttäminen on tavallisimmin käytetty tapa. Samasta tehtävästä voi olla monia eritasoisia versioita. Tehtävien vaikeustaso voi vaihdella rutiinitehtävistä ongelmanratkaisutehtäviin, tässä tosin toiselle oppilaalle ongelmatehtävä onkin toiselle rutiinitehtävä. Oppilaiden nopeus suoriutua tehtävistä vaihtelee ja sen mukaan voi eriyttää. Oppilaat voivat myös itse keksiä tehtäviä.

Reitittämisessä oppilaat käyvät läpi eritasoisen tehtäväreitit tai -sarjan. Opettaja voi jakaa eritasoiset tehtävät oman harkintansa tai alkutestin perusteella tai oppilaiden annetaan valita itse (esim. eriväriset reitit).

Kiertopistetyöskentely on tapa, jossa luokkaan järjestetään eritasoisia tehtävapistettä ja oppilaat kiertävät näitä.

Tehtäväanalyysissa opetustavoite jaetaan tavallistakin pienempiin osiin heikommin suoriutuvan oppilaan tapauksessa. Esimerkiksi voi olla kyseessä ajallisesti peräkkäisiä osatehtäviä tai asteittain vaikeutuva tehtäväsarja.

Oppilaalla voi olla yksilölliset oppimistavoitteet. Nämä tehdään yhteistyössä oppilaan ja hänen vanhempiansa kanssa.

Oppilaan harrastuksia tai kiinnostumisen kohteita voi hyödyntää eriyttämisessä.

Projektityöskentelyssä on mahdollisuuksia eriyttämiseen.

Yhteistoiminnallinen oppiminen on yksi eriyttämiseen sopiva työmuoto. Tätä voidaan toteuttaa usealla tavalla (esim. pienryhmiä tai parityötä, jolloin 2 – 4 henkilön ryhmällä voi olla joko samat tai eri tehtävät. Yksi malli on nk. palapeli, jossa ryhmät vaihtuvat kotiryhmistä asiantuntijaryhmiin. Asiantuntijaryhmissä opetellaan uusi asia, ja sen jälkeen palataan kotiryhmiin, joille asiantuntijan osana on opettaa oppimansa asia.

Kielenoppimisen metataidot:

Metataito on taito, jota tarvitaan taidon hankkimiseen. Perusopetuksen opetussuunnitelma velvoittaa, että ”oppilas on tottunut säännöllisesti käyttämään kielten opiskelussa tehokkaiksi todettuja työtapoja”. (Ops 2004)

Metataitoja ovat esimerkiksi

- sanakirjan käyttö
- lauseyhteyden käyttö ymmärtämisen apuna
- esimerkkisanojen hyödyntäminen taivutuksessa
- sanaluokan päättelyminen
- oman äidinkielen ja muiden kielten käyttö apuna
- ilmeiden, eleiden ja liikkeiden käyttö puutteellista kielitaitoa korvaamassa
- muistin tehokas käyttö
- merkityksen päättelyminen asiayhteydestä
- ennakointi ja perusteltu arvaaminen
- pääasioiden erottaminen sivuseikoista
- omien tavoitteiden asettelu ja opiskelun suunnittelu
- oman työskentelyn ja oppimisen arviointi
- epäonnistumisten sietäminen
- pitkäjänteinen työskentely kielen oppimiseksi

Funktionaalinen kielenopetus

Funktionaalinen kielenopetus lähtee siitä, että kieli on ensisijaisesti sosiaalisen toiminnan tulos. Kielen muodot palvelevat merkitystä, joten esimerkiksi kielioppia opetetaan sitä mukaa, kun oppilas sitä tarvitsee; muodot ovat olemassa, koska halutaan ilmaista merkityksiä. Systemistöä ja käyttöä ei voi erottaa toisistaan. Funktionaalinen kielenopetus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että muotojen opettamista laiminlyötäisiin tai opetettaisiin pelkkää puhekieltä. Opetuksen perusajatus on prosessikeskeisyys, jolloin opetuksen tarkoituksena on tukea, jäsentää ja nopeuttaa oppimisprosessia.

Oppimista nopeuttaa, jos opettaja analysoi, missä kielenoppimisen vaiheessa oppilas on ja mitä hänen pitäisi edistyäkseen oppia seuraavaksi. Kielen opettaminen palvelee silloin tarvetta ja huomioi oppilaan yksilöllisen kehittymisen.

Omakielisen opettajan toimenkuva

Omakielisen opettajan tehtävänä on opettaa, auttaa ja tukea oppilaita näiden omalla äidinkielellä. Omakielisen opetuksen tavoitteena on yhteistyössä luokan- ja aineenopettajien kanssa tukea perusopetuksen oppisisältöjen oppimista ja kasvatustavoitteiden saavuttamista.

Omakielinen opetus toimii laaja-alaisen erityisopetuksen tukena, jossa erityisosaamisena on oppilaan kieli- ja kulttuuritaustan sekä maahanmuuttajien erityisongelmien tuntemus. Opetus voidaan järjestää omassa tilassa tai samanaikaisopetuksena luokassa. On hyvä muistaa, että oma kulttuuri ja kieli ovat myös itseisarvo, eivät vain suomen kielen tuki.

Omakielisen opettajan tehtävät

1. Opetustehtävä: Opettajan tehtävä on antaa tukiopetusta eri aineissa lapsen omalla äidinkielellä. Opetusmateriaalina voivat olla oppilaan oppikirjat, opettajan antama materiaali tai kaksikielinen opetusmateriaali. Esimerkiksi Peppi Pitkätossua voi lukea sekä suomeksi että arabiaksi. Kaksikielisen materiaalin avulla pystyy helposti havaitsemaan oppilaan äidinkielen ja suomen kielen sanavaraston puutteita.

Tunneilla voidaan myös opiskella asioita, jotka ovat jääneet oppilaalta opiskelematta.

2. Kasvatustehtävä: Omakielinen opettaja auttaa oppilasta tutustumaan ja sopeutumaan suomalaiseen kouluun. Hän kannustaa omalla äidinkielellä oppilasta koulunkäyntiin ja pyrkii lisäämään heidän opiskelumotivaatiotaan.

Omakielinen opettaja voi opettaa kouluissa monikulttuurisuutta. Hän voi pitää suomalaisille oppilaille tunteja, joiden avulla oppilaat tutustuvat maahanmuuttajaoppilaiden kulttuureihin.

3. Yhteistyötehtävä: Omakielinen opettaja toimii yhteistyössä seuraavien viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa:

- koulutoimintakeskus
- vanhemmat
- kuraattori
- erityisopettaja
- opinto-ohjaaja
- luokan/aineenopettaja
- S2-opettaja
- rehtori
- terveydenhoitaja
- oppilashuoltotyöryhmä

Yhdessä voidaan järjestää esimerkiksi vanhempainiltoja.

SU2-OPPILAAN ARVIOINTI

Arvioinnin yleiset lähtökohdat

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan oppilaan arvioinnin tulee aina pohjautua asetettuihin tavoitteisiin eli siihen, mitä koulussa opetetaan. Perusopetuslain mukaan oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan itsearviointikyvyn kehittäminen on perusopetuslain edellyttämä uusi tehtävä.

Arvioinnilla on kaksi erillistä tehtävää. Toisaalta arvioinnin tehtävä on opintojen aikainen opintojen ohjaaminen ja opiskeluun kannustaminen ja toisaalta arvioinnilla on myös päättöarvioinnin tehtävä. Arviointi jaetaan siis kouluaikaiseen arviointiin sekä päättöarviointiin. Päättöarvioinnin on annettava monipuolinen ja luotettava kuva oppilaan osaamisesta suhteutettuna perusopetuksen tavoitteisiin. (ks. liite 1: Numeeriset arvosanat sanallisesti kuvattuna)

Arviointi tukee oppimista, jos

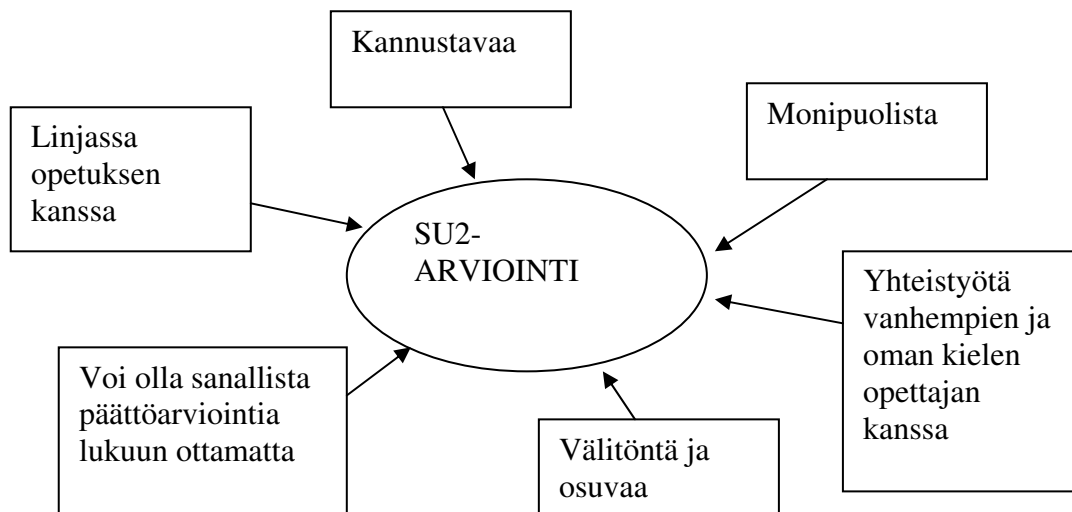
- arviointitavat ja -sisällöt ovat linjassa opetuksen kanssa
- arviointi yhdistää uudet opittavat asiat ja käsitteet aikaisemmin opittuun
- oppilaat ovat sitoutuneet arviointiin
- oppilaat saavat välitöntä ja osuvaa palautetta
- eritasoisten oppilaiden on mahdollista osoittaa osaamistaan
- arviointi motivoi oppilaita

SU2-oppilaan arvioinnin erityispiirteitä

Oppilas opiskelee SU2-oppimäärää, jos hänen äidinkiелensä on muu kuin suomi, ruotsi tai saame ja jos suomen kielen taito ei ole äidinkiелisen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Oppimäärän valinnasta päättävät suomea opettavat opettajat. Tavallisesti on oppilaan edun mukaista opiskella peruskoulun ajan SU2-oppimäärää.

Ne SU2-oppilaat, jotka ovat opiskelleet Turun normaalikoulussa tai muussa suomenkiелisessä opetuksessa ensimmäisestä luokasta alkaen, arvioidaan numeerisesti ja sanallisesti neljänneltä luokalta lähtien, sitä ennen sanallisesti, kuten muutkin oppilaat. Äidinkiелен ja kirjallisuuden arviointi tapahtuu SU2-arvioinnin mukaan.

Jos oppilas tulee myöhemmin suomenkiелisen opetuksen piiriin, arvioinnin muoto arvioidaan tapauskohtaisesti yhdessä oppilasta opettavien sekä oppilashuollon jäsenten kanssa. Arvioinnissa edellytetään yhteistyötä oppilaan ja oppilaan kodin kanssa. ***SU2-oppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.***

Lainsäädäntö velvoittaa, että

- arvioinnin muotojen tulee olla monipuolisia ja oppilasta kannustavia
- arvioinnin tulee palvella yksilöä ja hänen opintosuunnitelmaansa, eli arviointimetodien tulee olla yksilöllisiä ja monipuolisia
- oppilaan tulee oppia itsearviointia

Kannustava arviointi:

Suomea opetteleva ja uusiin olosuhteisiin sopeutuva oppilas tarvitsee aikaa, joten on syytä välttää liian nopeaa johtopäätösten tekoa oppilaasta. Hän voi olla uudessa ympäristössä melko pitkäänkin hämmentynyt, eikä aina ole helppo muodostaa lyhyessä ajassa eksaktia ja objektiivista käsitystä lapsen kyvyistä. Arviointitoiminta ei ole siis itsetarkoitus vaan arvioinnin tulee tukea opiskelua ja oppimista.

Yhteistyö arvioinnissa:

Erityisen tärkeää SU2-oppilaan kohdalla on opettajien yhteistyö. Suomen kielen opettajan, luokanopettajan, aineenopettajien, erityisopettajan ja mahdollisen oman äidinkielen ja omankielisten opettajien tulisi tehdä heti alkukartoituksesta alkaen yhteistyötä ja miettiä yhdessä oppilaan tarpeita. (Ks. liite 2: Alkukartoituksen haastattelukysymyksiä.)

Arviointimetodit:

Arvioinnissa avataan oppilaalle ne sisällöt, joihin opinnoissa pyritään, ja se, miten on tähän asti onnistuttu. Arvioinnissa painotetaan sitä, **mitä oppilas on jo oppinut** ja mitä asioita hänen pitäisi

kehittää. Oppilaalle asetetaan konkreettisia lähiajan tavoitteita. Arviointipalautetta voidaan antaa suullisesti ja kirjallisesti, sanallisena tai numeroarviointina tai näiden yhdistelminä.

Turun normaalikoulussa luokkien 1 – 8 kehityskeskustelut ovat tilanteita, joissa oppilas, oppilaan vanhemmat ja luokanopettaja/-ohjaaja yhdessä arvioivat oppilaan edistymistä ja asettavat opiskelulle tavoitteita. Hyvissä ajoin myös mietitään oppilaan alustavia jatkotoiveita ja keinoja niiden saavuttamiseksi. Yhdeksännen luokan kehityskeskustelussa oppilas ja mukaan kutsutut vanhemmat suunnittelevat oppilaan jatko-opintoja opinto-ohjaajan kanssa. Lukiossa opiskelijan vanhemmat tulevat mukaan kehityskeskusteluihin, jos kokevat sen yhdessä opiskelijan kanssa tarpeelliseksi tai jos koulu heidät erikseen pyytää tilaisuuteen.

Kaikkien suomalaista peruskoulua käyvien yleisopetuksen oppilaiden päättöarviointi perustuu samoihin kriteereihin, koska jatko-opintoihin valinta tehdään päättöarvioinnin perusteella. Mitä lähemmäksi yhdeksännen luokan päättöarviointia tullaan, sitä tarkemmin SU2-oppilaan on saatava tietoa taidoistaan suhteessa opetushallituksen määrittelemään suomalaisten oppilaiden hyvän osaamisen tasoon. Arviointi kertoo oppilaan tiedoista ja taidoista, mutta se ei saa mitata suomen kielen osaamista kuin SU2-oppiaineessa.

Jos oppilaalla on oppimisen ongelmia, hänelle voidaan laatia oppimissuunnitelma tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma:

Myös SU2-oppilaalla voi olla erityisiä **oppimisen vaikeuksia**, joihin hän tarvitsee joko yksilöllistä opintojen ohjausta tai erilaisia opetusjärjestelyjä. Oppimisvaikeuksien kartoittaminen alkaa, mikäli oppilaalla on riittävästä tuesta tai ajasta huolimatta merkittäviä oppimiseen liittyviä vaikeuksia.

Lievistä, mutta selvistä oppimisvaikeuksista kärsivälle SU2-oppilaalle on hyödyllistä tehdä **oppimissuunnitelma** yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Oppimissuunnitelmassa määritellään muun muassa oppilaan tukitoimet ja oppilaan yksilölliset tavoitteet ja sisällöt eri oppiaineissa. Oppimissuunnitelmaan on myös hyvä liittää yhteenvetona tiedot oppilaan kouluhistoriasta ja taustasta tietenkin huomioiden eettiset ja oikeusturvakysymykset. Oppimissuunnitelman voi laatia opettaja yhdessä vanhempien kanssa, mutta usein mukana on myös erityisopettaja. Oppimissuunnitelmasta huolimatta oppilas on yhä **yleisopetuksen piirissä** ja hänen **arviointinsa perustuu tavalliseen peruskoulun opetussuunnitelmaan**.

Mikäli SU2-oppilaan vaikeudet ovat niin suuria, ettei oppimissuunnitelma ole riittävä tukitoimenpide, hänelle tehdään psykologinen testi ja yhdessä vanhempien kanssa päätetään oppilaan siirtämisestä erityisopetukseen. Turun normaalikoulussa erityisopetukseen siirretyt oppilaat opiskelevat ensisijaisesti omassa luokassaan omin tavoittein. He saattavat opiskella tiettyä oppiainetta erityisopetuksessa. Erityisopetukseen siirretylle oppilaalle laaditaan aina **henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma** eli HOJKS. Mikäli opetus järjestetään yleisopetuksen opetussuunnitelmasta poiketen yhdessä tai useammassa oppiaineessa, häntä **arvioidaan näissä oppiaineissa hänelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti**. Tällöin **todistukseen tulee maininta (tähtimerkki)** siitä, mitkä oppiaineet on suoritettu henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti.

Suomi toisena kielenä -oppiaineen taitojen arviointi

Tarkoitus on

- arvioida kielitaitoa ja tukea arvioinnilla kielitaidon kehittymistä
- antaa osuvaa, riittävää ja oikea-aikaista palautetta
- auttaa oppilasta muodostamaan realistinen käsitys omasta kielitaidostaan
- antaa muiden oppiaineiden opettajille tietoa oppilaan kielen tasosta

Kielitaitoprofiili

- kuvaa kielitaidon kokonaisuutta
- koostuu kielitaidon eri osa-alueista: puhumisen taidosta, kuullun ymmärtämisen taidosta, tekstin ymmärtämisen taidosta, kirjoittamisen taidosta
- rakenteet ja sanasto liittyvät kaikkiin osa-alueisiin
- myös saman osa-alueen sisällä taito voi vaihdella: oppilas pystyy kirjoittamaan mielipidekirjoituksen mutta ei abstraktista aiheesta
- yhtä kauan kieltä opiskelleiden kielenkäyttäjien välillä voi olla suuria eroja profiilin tasaisuudessa
- kielen puhujan osa-alueiden taidot tutkitaan, tuloksista voidaan piirtää esim. kuvaaja
- ”Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet. Päätösarvioinnissa on otettava huomioon, että oppilaan kielitaitoprofiili voi olla hyvinkin epätasainen.” (Ops 2004)

Hyvän osaamisen kriteerit:

Hyvän osaamisen taso (arvosana 8) luokalla 9 B1.1 – B1.2 (ks. liite 3 Kielitaidon tasojen kuvausasteikko). Taso B1 antaa valmiudet selviytyä suomenkielisistä jatko-opinnoista kuten lukio-opinnoista. Se on myös taso, jonka osaaja voi hakea Suomen kansalaisuutta. Tällä tasolla kielen oppija ymmärtää yleiskielistä puhetta, selviytyy arkielämän yllättävistäkin tilanteista ja tulee itse ymmärretyksi. Kielen oppija ei kuitenkaan osaa käyttää kaikkia kielen nyansseja eikä välttämättä valita oikeaa tyyliä oikeaan paikkaan. Kielen ei tarvitse olla kovin sujuvaa.

Arvioinnin välineitä

Opettajien omat arviointimenetelmät, oppilaan haastattelu ja tuntityöskentelyn tarkkailu antavat kokeneelle pedagogille paljon tietoa siitä, miten oppilas asian hallitsee ja millaista tukea hän tarvitsee. Samoin edellä mainitut vanhempien ja oman kielen opettajan antamat arviot auttavat opettajaa arvioimaan opetukselle asetettuja realistisia tavoitteita.

Kun kouluun tulee uusi SU2-oppilas kesken perusopetuksen, hänen kielitaitonsa arvioidaan. Tästä sovitaan erikseen erityisopettajan kanssa.

Kielitaidon tasojen kuvausasteikko arvioinnin välineenä

Kielitaidon tasojen kuvausasteikko (A1.1 – A1.3, A2.1 – A2.2, B1.1 – B1.2, B2.1 – B2.2 / opetushallitus; ks. liite 3) on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Eurooppalaisen viitekehyksen taulukkoa sekä edellä mainittuja kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa voi käyttää apuna arvioitaessa SU2-oppilaan kielitaidon tasoa kouluarjen kielenkäyttötilanteissa sekä oppimis- ja opiskelutilanteissa. Lisäksi taulukosta löytyy esimerkkejä arvioinnin välineistä, jotka soveltuvat käytettäväksi määriteltäessä ja arvioitaessa SU2-oppilaan kielitaidon tasoa.

Kielitaidon A-taso eli alkeistaso (A1 – A2)

Perusopetuksen alakoulun SU2-kielen opetuksessa ja oppimisessa pyritään keskittymään lähinnä kielitaidon A-tasolle A1 ja A2.

A1-taso kuvaa suppeaa viestintää kaikkein tutuimmissa tilanteissa. A2-taso kuvaa välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeita ja lyhyttä kerrontaa

A1.1-tasolla pyritään siihen, että SU2-oppilas oppisi hallitsemaan **kielitaidon alkeet**. Tällä tasolla oppilaan sanavarasto on erittäin rajallinen. A1.1-tasoisissa kielenkäyttötilanteissa SU2-oppilas tarvitsee erittäin paljon toistoa, puhenopeuden sopeuttamista, osoittamista, käännöstyä, apua puheen tuottamisessa ja konkreettista havainnollistamista (mm. kuvatukea).

Kun kielitaidon alkeet hallitaan, päästään **alkeiskielitaidon tasolle (A1.2)**. Tällä tasolla oppilaan sanavarasto on vielä rajallinen ja hän tarvitsee edelleenkin puheen hidastamista, toistoa ja näyttämistä. Tällä tasolla oppilas osaa tuottaa alkeellista vapaata puhetta, joka tosin voi sisältää hyvin paljon virheitä. Alkeiskielitaidon tasolla SU2-oppilas tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos hän voi lukea tekstin tarvittaessa uudelleen. Tällä tasolla oppilas osaa jo kirjoittaa yksinkertaisia lauseita.

Saavutettua alkeiskielitaitoa pyritään kehittämään ja harjoittamaan yhä enenevässä määrin käytännössä **toimivaksi alkeiskielitaidoksi (A1.3)**. Tällä tasolla oppilas pystyy seuraamaan yksinkertaisia keskusteluja, mutta edelleenkin puheen tulisi olla normaalia hitaampaa. Oppilaan omassa puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä. Lyhyen tekstin lukeminen ja ymmärtäminen on vielä hidasta, mutta oppilas pystyy jo löytämään yksittäisen tiedon tekstistä. Oppilas osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä, mutta vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

A2.1- ja A2.2-tasot ovat peruskielitaidon tasoja. Oppilaan sanavarasto on kasvanut eikä mm. puheen nopeudella puheen ymmärtämistilanteissa ole enää niin suurta merkitystä. Tärkein ero alkeiskielitaidon (A1-taso) ja peruskielitaidon (A2-taso) välillä on luetun ymmärtämisen taidoissa. Lyhyiden viestien sijaan S2-oppilas pystyy jo työstämään pidempiä tekstejä (pääajatuksat, yksityiskohtia).

Arvioinnin välineitä A1- ja A2 –tasoilla

<i>Arvioinnin väline</i>	<i>Luokka-, kouluaste, arvioitsija</i>
KITA–materiaali, Kettu, Lumiukko, Kielikukka	alkuopetus, luokanopettaja
Portti-koe (sisältää osat: suomen kielen rakenne, kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, sanelu ja matematiikan koe)	alakoulun 6. luokan kevät erityisopettaja
KIKE (kielellisen kehityksen diagnosoiva tehtäväsarja suomen kielen kaikkien kielitaidon osa-alueiden tason kartoitukseen, kehityksen seurantaan sekä opetuksen että suunnittelun tueksi)	perusopetusikäiset SU2–oppilaat (4. luokalla A1-taso, 7. luokalla A2-taso, 9.luokan syksyllä B1-taso) luokanopettaja tai SU2-opettaja
ALLU–testistö (suomi äidinkielenä -opetuksessa käytettäviä luetun ymmärtämisen testejä)	alakouluikäiset SU2–oppilaat alkuopetusikäiset SU2–oppilaat: testejä suullisesti erityisopettaja (tarpeen mukaan)

KITA-materiaali on tarkoitettu esiopetukseen, samoin Kettu, Lumiukko ja Kielikukka. Näitä voi käyttää myös alkuopetuksessa olevien oppilaiden arviointiin. (minna.muukkonen at@edu.hel.fi)

Turun koululaitoksen suunnittelema kuudennen luokan keväällä pidettävä PORTTI-koe sisältää seuraavat osat: suomen kielen rakenne, kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, sanelu ja matematiikan koe.

KIKE on kielellisen kehityksen diagnosoiva tehtäväsarja suomi toisena kielenä -opetukseen. Tämä laaja tehtäväsarjasto on tarkoitettu perusopetusikäisten maahanmuuttajien suomen kielen kaikkien kielitaidon osa-alueiden tason kartoitukseen tasoilla A1-B1 ja kielitaidon kehityksen seurantaan.

Maahanmuuttajaoppilaan kielitaitoa testatessaan ja arvioidessaan opettaja voi käyttää KIKEn eri tehtäväosia oman harkintansa sekä tarpeen mukaan. KIKE-testistön tehtäväsarjojen tehtävät on jaettu kolmeen ryhmään yleiseurooppalaisen viitekehityksen taitotasojen mukaisesti. Tehtäväsarjaa voi käyttää myös opetuksen ja suunnittelun tueksi. Sitä voi käyttää yksittäisellä oppilaalla tai suuremmalla ryhmällä samanaikaisesti. KIKE-testistön tehtäväsarjoja voi tiedustella koulun erityisopettajilta sekä SU2-vastuopettajilta.

SU2-oppilaiden kielitaidon testaamiseen ja arviointiin voidaan käyttää myös suomi äidinkielenä -opetuksessa käytettäviä ALLU-testejä (luetun ymmärtämisen testistö). Aivan pienimmillä oppilailla voidaan ko. testejä tehdä myös suullisesti. Luetunymmärtämisen tekstit ovat vaativia,

joten kannattaa harkita tarkkaan, minkä luokan testiä käyttää SU2-oppilaan testaamisessa. Kuudesluokkalaisille tarkoitetut testit erottelevat hyvin vielä yhdeksäsluokkalaisten suomenkielisten lukioppilaiden taidot.

Kielitaidon B-taso eli keskitaso (B1-B2)

Perusopetuksen yläkoulun SU2-kielen opetuksessa ja oppimisessa pyritään keskittymään lähinnä kielitaidon B-tasolle B1 ja B2. Tosin yläkoulussa saattaa olla myös alkeistason SU2-oppilaita, mikä täytyy luonnollisesti ottaa huomioon heidän opiskelussaan ja opetuksessaan.

Kun siirrytään A-tasolta B-tasolle, pitäisi oppilaan jo selvittää kielenkäyttötilanteissa ilman apua ja toistoa. Työstettävät tekstit ovat jo huomattavasti pidempiä. SU2-kieli ei enää ole vain opiskelun kohde, vaan myös oppimisen väline. Lisäksi esim. tekstejä työstettäessä ei enää mietitä vain sitä, **mistä** teksteissä puhutaan vaan myös sitä, **mitä** niistä puhutaan.

B1-taso kuvaa selviytymistä arkielämässä. Jotta kielitaidolla selviytyy arkielämässä, tulisi saavuttaa sujuva kielitaidon taso eli B1-taso. Oppilaalla, joka on saavuttanut B1-tason, on edellytykset suomenkielisiin jatko-opintoihin joko ammattikoulussa tai lukiossa. B2-taso kuvaa selviytymistä säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa. B1- ja B2-tasojen tärkeimpänä erona on mm. työstettävien tekstien taso: B1-tasoiset tekstit ovat konkreettisempia kuin B2-tasoiset tekstit. B2-taso on itsenäisen kielitaidon taso.

Arvioinnin välineitä B1- ja B2-tasoilla

<i>Arvioinnin väline</i>	<i>Luokka-, kouluaste, arvioitsija</i>
KIKE (kielellisen kehityksen diagnosoiva tehtäväsarja suomen kielen kaikkien kielitaidon osa-alueiden tason kartoitukseen, kehityksen seurantaan sekä opetuksen että suunnittelun tueksi)	perusopetusikäiset SU2-oppilaat SU2-opettaja
SUOMI TOISENA KIELENÄ – PÄÄTTÖKOE (sis. kuullun ja luetun ymmärtämisen osiot, aukkotehtävät ja kirjoitelma-aiheet)	perusopetuksen päättöarvioinnin tueksi SU2-opettaja

Suomi toisena kielenä -päättökoe on tarkoitettu perusopetuksen päättöarvioinnin tueksi. Koe on tarkoitettu oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame. Päättökoe sisältää kuullun- ja luetunymmärtämisosiot, aukkotehtävän ja kirjoitelma-aiheet. Kokeen julkaisee Äidinkielen opettajien liitto.

Lähteet:

Byram, Michael (ed.) – Gribkova, Bella – Starkey, Hugh. Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching – A practical introduction for teachers, 2002
Leena Nissilän ja Mirja Tarnasen luentomonisteet, Opetushallitus 2007
Lehtonen, Tuija – Vaarala, Heidi 2007: Luennot Suomea maahanmuuttajaoppilaille -kurssilla. Kevät 2007, Opeko. Turku.
Lehtonen, Tuija – Vaarala, Heidi 2007: Luennot Ymmärtämistaitojen menetelmät ja materiaalit S2-opetuksessa -kurssilla. Syksy 2007, Opeko, Tampere.
Nissilä, Leena – Martin, Maisa – Vaarala, Heidi – Kuukka, Ilona 2006: Saako olla suomea. Opetushallitus.
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus.
Perusopetuslaki 21.8.1998/628
Suomi toisena kielenä perusopetuksessa. Opetushallitus 2006.
www.mopedkoulu.fi/opetus/oppilasarviointi.html.18.2.2008.
www.oph.fi/ops/perusopetus/maahanmuuttaja_liite.doc Opetushallituksen suositus maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi. 21.4.2008
www.tnk.utu.fi. Turun normaalikoulu, opetussuunnitelmat

Lisäluettavaa:

areena.yle.fi
Geber, Erik 1996: Suomen kielen kontrastiivinen opas. OPH.
Iivonen, Antti (toim.) 2005: Puheen salaisuudet. Gaudeamus.
Juurakko-Paavola, Taina – Airola, Anneli 2002 : Minustako tehokas kielenoppija? Vinkkejä elinikäisen oppimisen matkalle. HAMK.
Karlsson, L. 2000. Lapsille puheenvuoro. Ammattikäytännön perinteet murroksessa,. Helsingin yliopisto. Kasvatuspsykologian tutkimusyksikkö. Tutkimuksia 1/2000.
Kilpimaa-Lipasti, Nina 2007: Takatasku 1 ja 2. Tammi oppimateriaalit.
Kristiansen, Irene: Tehokkaita oppimisstrategioita. Esimerkkinä kielet.
Kunnari, S., – Savinainen-Mikkonen, T. 2004, (toim.): Mistä on pienten sanat tehty. Lasten äänteellinen kehitys. WSOY.
Lieko, Anneli 1992: Suomen kielen fonetiikkaa ja fonologiaa ulkomaalaisille. Finn Lectura.
Nurmi, Timo – Jarva, Vesa 2006: Oikeeta suomee – suomen puhekielen sanakirja. Gummerus.
Saarikalle, Anne – Suomalainen, Johanna 2005: Eka oikea suomen kielen sanakirjani ja puuhavikko. Gummerus Kustannus.
www.dialang.org. Kielitaidon arviointiväline, jolla voi arvioida 12 kielen taidon eurooppalaisen viitekehityksen taitotasoasteikoilla.
www.edu.fi/maahanmuuttajat/suomen-materiaaliluettelo04.pdj
www.edu.fi/oppimateriaalit/lukiluukas/
www.linguanet-europa.org
www.oppiminen.yle.fi/easyfinnish/
www.yle.fi/opinportti/supisuomea/

Liite 1

Numeeriset arvosanat sanallisesti kuvattuina

Erinomainen (10)

Oppilas ylittää lähes kaikkien oppiaineen kriteerien edellyttämän osaamisen tason ja tämän lisäksi hän osoittaa erityistä harrastuneisuutta oppiaineen aihepiiriä kohtaan.

Kiitettävä (9)

Oppilas ylittää useimpien oppiaineen kriteerien edellyttämän osaamisen tason.

Hyvä (8)

Oppilas osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerin saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Tyydyttävä (7)

Oppilas osoittaa osaamista, jota useimmat oppiaineen kriteerit edellyttävät.

Kohtalainen (6)

Oppilas osoittaa joidenkin oppiaineen kriteerien edellyttämää osaamista.

Välttävä (5)

Oppilas pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, vaikka pystyy osoittamaan vain joissakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Kriteerien avulla arvioidaan ensisijaisesti sitä, kuinka hyvin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineen tavoitteet ja miten hyvin hän hallitsee oppiaineen sisällöt. Perusopetuksella on oppiaineen tavoitteiden lisäksi muita koulun tehtävän mukaisia tavoitteita, jotka ohjaavat opetusta. Näiden yleistavoitteiden arvioinnille ei kuitenkaan ole laadittu erillisiä kriteereitä, koska niitä ei arvioida erillisellä arvosanalla päättötodistuksessa. Yleisten kasvatustavoitteiden toteutumista arvioidaan, kun annetaan arvio oppilaan käyttäytymisestä ja arvioidaan hänen työskentelyään.

Liite 2

Mistä lapsi tulee?

Millainen on lapsen ja perheen kulttuuritausta?

Millainen on perhetilanne?

Millaista koulutusta lapsi on saanut ja missä?

Onko lapsi osallistunut ns. valmistavaan opetukseen?

Millainen on lapsen suomen kielen taso?

Miten perheessä hallitaan suomen kieltä?

Mitä ja missä lapsi on konkreettisesti opiskellut ja kuinka kauan?

LIITE 3 KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet. Oph 2004)

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.1	Kielitaidon alkeiden hallinta	<p>* Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehotuksia) arkisissa yhteyksissä.</p> <p>* Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellisinta kieliainesta.</p> <p>*Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännöstä.</p>	<p>*Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.</p> <p>* Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.</p> <p>* Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>* Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä.</p>	<p>*Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän.</p> <p>*Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin.</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen.</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisuin.</p> <p>*Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.</p> <p>*Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja.</p> <p>* Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.</p>
A1.2	Kehittyvä alkeiskielitaito	<p>*Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen.</p> <p>* Joutuu ponnistelemaan</p>	<p>*Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekumppanin apua.</p> <p>*Puheessa on taukoja ja muita katkoksia.</p>	<p>*Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin.</p> <p>* Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon,</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein.</p> <p>*Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja).</p> <p>* Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan</p>

	<p>ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä.</p> <p>*Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä.</p>	<p>*Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perusanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia.</p> <p>* Alkeellisessakin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>	<p>jos voi lukea tarvittaessa uudelleen</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen.</p>	<p>hyvin yksinkertaisia päälauseita.</p> <p>* Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>
--	--	---	--	---

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.3	Toimiva alkeiskielitaito	<p>* Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana.</p> <p>* Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta.</p>	<p>* Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua.</p> <p>* Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä.</p> <p>* Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>* Alkeellisessäkin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.</p>	<p>* Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita.</p> <p>* Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset).</p> <p>* Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.</p> <p>* Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu).</p> <p>* Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä.</p> <p>* Alkeellisessäkin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.</p>

Taitotaso A2		Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.1	Peruskiel i-aidon alkuvaihe	<p>* Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä.</p> <p>* Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa.</p>	<p>* Osaa kuvata lähipiiriään muutamien lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista. Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua.</p> <p>*Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja väärää aloituksia.</p> <p>* Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheistä voi koitua satunnaisia ymmärtämisongelmia.</p> <p>*Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita).</p> <p>* Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin.</p>	<p>*Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita).</p> <p>* Ymmärtää tekstin pääajatuksukset ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla.</p> <p>* Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista.</p> <p>* Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista ja perheen suunnitelmista).</p> <p>*Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (ja, mutta) liitettynä rinnasteisia lauseita.</p> <p>*Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taiputus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.</p>

Taitotaso A2		Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2	Kehittyvä peruskiel i-taito	<p>* Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia.</p> <p>*Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. Ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein.</p>	<p>* Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä.</p> <p>*Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä.</p> <p>*Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy.</p> <p>*Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita.</p> <p>* Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä.</p>	<p>*Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistat, aikataulut) sekä faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset).</p> <p>* Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista.</p> <p>* Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa.</p> <p>*Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit).</p> <p>*Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot.</p> <p>* Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.</p>

Taitotaso B1		Selviytyminen arkielämässä			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.1	Toimiva peruskieli-taito	<p>*Ymmärtää pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat.</p> <p>* Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaan puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja.</p> <p>* Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin.</p>	<p>*Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammassa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia.</p> <p>*Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä.</p> <p>*Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran.</p> <p>*Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita.</p> <p>* Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä puuttuu), mutta ne haittaavat harvoin ymmärrettävyyttä.</p>	<p>*Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.</p> <p>* Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia.</p> <p>* Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista.</p>	<p>* Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista.</p> <p>*Osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (kirjeet, kuvaukset, tarinat, puhelinviestit). Pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmassa kirjallisen viestinnän muodoissa.</p> <p>*Osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja.</p> <p>* Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativimmat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia.</p>

Taitotaso B1		Selviytyminen arkielämässä			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.2	Sujuva peruskieli-taito	<p>* Ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat puhelinviestit).</p> <p>* Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta.</p> <p>* Ymmärtäminen edellyttää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa.</p> <p>*Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy.</p> <p>*Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia.</p> <p>*Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.</p> <p>* Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää.</p>	<p>* Pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista (lehtiartikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa.</p> <p>* Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän.</p> <p>* Pitkien tekstien jotkin yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi.</p>	<p>*Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista.</p> <p>* Osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin (muistiinpanoja, lyhyitä yhteenvetoja ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai esityksen pohjalta).</p> <p>Osaa esittää jonkin verran tuki-tietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon.</p> <p>* Hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta.</p> <p>*Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyyllissä ja vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.</p>

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa					
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.1	Itsenäisen kielitaidon perustaso	<p>* Ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksisen puheen pääajatuksen, kun se käsittelee konkreetteja tai abstrakteja aiheita.</p> <p>Pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot).</p> <p>* Ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. Pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia, jos puheen kulku on selvästi merkitty erilaisin jäsentimin (sidesanat, rytmitys).</p> <p>Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.</p> <p>* Ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen</p>	<p>*Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuksiinsa liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin. Pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä.</p> <p>Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä.</p> <p>*Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.</p> <p>*Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.</p> <p>*Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti</p>	<p>*Pystyy lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita) oman alan tai yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.</p> <p>*Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä. Pystyy nopeasti tunnistamaan tekstin sisällön ja uusien tietojen käyttöarvon päättääkseen, kannattaako tekstiin tutustua tarkemmin.</p> <p>* Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien idiomit ja kulttuuriviittaukset.</p>	<p>* Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä, tutuista abstrakteista aiheista, rutiiniluonteisia asiaviestejä sekä muodollisempia sosiaalisia viestejä (arvostelut, liikekirjeet, ohjeet, hakemukset, yhteenvedot).</p> <p>*Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin.</p> <p>* Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi. Sävy ja tyylin joustavuus on rajallinen, ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen.</p> <p>* Hallitsee melko hyvin oikeinkirjoituksen, kieliopin ja välimerkkien käytön, eivätkä virheet johda väärinkäsityksiin.</p>

	välistä keskustelua, jos nämä eivät mitenkään helpota sanottavaansa.	tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin. * Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä haittaa ymmärrettävyyttä.		Tuotoksessa saattaa näkyä äidinkielen vaikutus. Vaativat rakenteet sekä ilmaisun ja tyylin joustavuus tuottavat ongelmia.
--	--	---	--	---

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa					
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.2	Toimiva itsenäinen kielitaito	<p>* Ymmärtää elävää tai tallennettua, selkeästi jäsentynyttä yleiskielistä puhetta kaikissa sosiaalisen elämän, koulutuksen ja työelämän tilanteissa (myös muodollinen keskustelu ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu).</p> <p>* Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulemistaan laajoista keskusteluista tai esityksistä. Osaa päätellä ääneen lausumattomia asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä sekä arvioida kriittisesti kuulemaansa.</p> <p>* Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja. Huomattava taustamelu, kielellinen huumori ja harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset saattavat yhä tuottaa vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puheenvuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaista, ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin.</p> <p>*Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäröinneistä huolimatta.</p> <p>* Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luontevia.</p> <p>* Hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita varmasti, selkeästi ja tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen.</p>	<p>*Pystyy lukemaan itsenäisesti usean sivun pituisia, eri tarkoitukseen laadittuja kompleksisia tekstejä (päivälehtiä, novelleja, kaunokirjallisuutta). Jotkin näistä voivat olla vain osittain tuttuja tai tuntemattomia, mutta henkilön itsensä kannalta merkityksellisiä.</p> <p>* Pystyy tunnistamaan kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin tarkoituksen. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä. Ymmärtää riittävästi tiivistääkseen pääkohdat tai ilmaistakseen ne toisin sanoin.</p> <p>* Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset.</p>	<p>*Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia, muodollisia ja epämuodollisia tekstejä monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista enimmäkseen tutuille ja toisinaan tuntemattomille lukijoille. Osaa kirjoittaa esseiden, muodollisen tai epämuodollisen selostuksen, muistiinpanoja jatkotehtäviä varten ja yhteenvetoja.</p> <p>*Osaa kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin, ilmaista kantansa, kehittää argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia.</p> <p>* Kielellinen ilmaisuvarasto ei rajoita havaittavasti kirjoittamista.</p> <p>* Hallitsee hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä harvinaisissa rakenteissa ja idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.</p>

			<p>Kielelliset syyt rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. * Kieliopin hallinta on hyvää. Usein puhuja korjaa virheensä itse, eivätkä virheet haittaa ymmärrettävyyttä.</p>		
--	--	--	---	--	--

Taitotasot C1-C2		Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa			
		Kuullun mmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
C1.1	Taitavan kielitaidon perustaso	<p>*Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempääkin puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskusteluja, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia.</p> <p>*Ymmärtää hyvin erilaisia äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistuen.</p> <p>*Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaisiin käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. Osaa käyttää kieltä monenlaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyyllilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia.</p> <p>*Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti.</p> <p>*Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvaihteita.</p> <p>*Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla.</p> <p>*Kielioopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse.</p>	<p>*Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta.</p> <p>*Pystyy vaihtelevaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyyllillisiä vivahteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkityksiä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä.</p> <p>*Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä.</p>	<p>*Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista.</p> <p>*Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden edistämiseksi.</p> <p>*Kielellinen ilmaisuväaraosto on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat.</p> <p>*Hallitsee erittäin hyvin kielioopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyylliseikoissa.</p>

Turun normaalikoulu
2008

Kannen kuva, 5a luokka 2008-2009